

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziół (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczak

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie P. K.

skazanego z art. 178a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 6 lutego 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt VII Ka 91/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Zielonej Górze

z dnia 15 listopada 2022 r., sygn. akt II K 311/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę P.K. przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Jacek Błaszczak

Wiesław Koziół

Małgorzata Gierszon

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 15 listopada 2022 r., sygn. akt II K 311/21, uznał P.K. za winnego tego, że dnia 13 lutego 2021 r., w Z., na ul. D., w ruchu

lądowym, znajdując się w stanie nietrzeźwości, (1,48 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), kierował samochodem osobowym marki B. o nr rej. (...), tj. popełnienia przestępstwa art. 178a § 1 k.k. i za to, na podstawie tego przepisu, wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie, na mocy art. 69 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k., warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 43a § 2 k.k., orzekł od niego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w wysokości 5.000 zł., zaś w oparciu o art. 42 § 2 k.k., orzekł zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku. Z mocy art. 63 § 4 k.k., zaliczył na poczet orzeczonego środka karnego – zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, okres rzeczywistego stosowania tego środka, tj. od dnia zatrzymania prawa jazdy w dniu 13 lutego 2021 r. do dnia uprawomocnienia się wyroku.

Po rozpoznaniu apelacji złożonej od tego wyroku przez obrońcę P.K., Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt VII Ka 91/23, w utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 15 listopada 2022 r., sygn. akt II K 311/21, a w pkt 2 orzekł o kosztach sądowych.

Od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt VII Ka 91/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 15 listopada 2022 r., sygn. akt II K 311/21, kasację złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył ten wyrok w całości na korzyść skazanego P.K.. W kasacji **zarzucił** rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., z uwagi na brak rozpoznania przez sąd odwoławczy, apelacji obrońcy P.K. poza granicami zaskarżenia oraz podniesionymi zarzutami, i utrzymanie zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji w mocy, w sytuacji, gdy zostało ono wydane z naruszeniem art. 410 k.p.k., bowiem nie uwzględnił całokształtu okoliczności faktycznych ujawnionych na rozprawie, a mianowicie okoliczności wskazujących, że prowadził on pojazd mechaniczny na terenie prywatnej posesji, przy ul. D.(...) w Z., na podwórku, na którym nie odbywał się ruch lądowy, w rozumieniu art. 178 a § 1 k.k., co spowodowało w konsekwencji rażącą niesprawiedliwość wyroku sądu odwoławczego. Podnosząc ten zarzut **wniósł** o

uchylenie prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt VII Ka 91/23 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest oczywiście zasadna, w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k., albowiem zaskarżony nią wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt VII Ka 91/23, zapadł z rażącym naruszeniem prawa procesowego wskazanym w zarzucie kasacji.

Jak trafnie podnosi Rzecznik Praw Obywatelskich ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż P.K., znajdując się w stanie nietrzeźwości, poruszał się swoim samochodem marki B. o nr rej. (...), niemniej jednak ruch tego pojazdu odbywał się na terenie podwórka, znajdującego się na tyłach prywatnej posesji, przy ul. D.(...) w Z. Kierujący samochodem marki B. usiłował wprawdzie wyjechać z tego podwórka na drogę publiczną, ostatecznie jednak do tego nie doszło, gdyż w czasie jazdy nie zapanował nad pojazdem i uderzył w ogrodzenie sąsiadującej posesji. Wezwano Policję, zaś P.K. zaprzestał dalszej jazdy, a tym samym nie wyjechał samochodem osobowym marki B. o nr rej. (...), poza teren podwórka. Wynika to już z notatki urzędowej sporządzonej przez funkcjonariuszy Policji K.M. i Ł.B. przybyłych na miejsce zdarzenia w dniu 13 lutego 2021 r., którzy podali, cyt. „kierujący pojazdem usiłował wyjechać z posesji mieszczącej się przy ul. D.(...) w Z., uderzył w ogrodzenie, oraz w budynek” (k.1v.). Funkcjonariusz Policji Ł.B. zeznał, że zgłaszający Z.P. oświadczył, iż widział jak chwilę przed przybyciem policjantów P. K. wsiadł do samochodu osobowego marki B., odpalił silnik i próbował wyjechać z podwórka, jednak nie zdołał wyjechać, gdyż uderzył w ogrodzenie (k.69v i k.127)). Taki też przebieg zdarzenia wynika również z zeznań funkcjonariusza Policji K.M. (k. 72v. i k. 107)). Okoliczność tę potwierdza protokół eksperymentu procesowego przeprowadzonego w toku postępowania przygotowawczego przez funkcjonariuszy Policji. Z tego protokołu wynika, że miejscem, na którym odbywał się ruch pojazdu było cyt. „podwórko na zapleczu budynku nr (..) przy ul. D.” (k. 26). Zawiadamiający o zdarzeniu świadek Z.P., zeznał, iż cyt. „usłyszał warczenie samochodu na podwórku sąsiada”, następnie podszedł do okna i zobaczył jak, cyt. „sąsiad jeździ samochodem po swoim placu”. P.K. miał jeździć agresywnie, „robił drifty”, w wyniku

czego uderzył najpierw w bok swojego budynku, a następnie uderzył w płot ogradzający posesję sąsiada, (k. 7 – 7v i k. 108v). Zeznania świadka Z.P. co do przebiegu zdarzenia są zbieżne z zeznaniami świadków K.P. i A.P. (k. 29 - 30, k. 32 - 33 oraz k.158 - 159). Na tę okoliczność powoływał się również sam P.K., w toku postępowania przygotowawczego (protokół przesłuchania - k. 21v, zdjęcia podwórka zrobione przez niego i załączone do protokołu, na którym wskazał ruch pojazdu - k. 23). W piśmie do Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze z dnia 15 lutego 2021 r. P.K. podał, cyt. „zdarzenie miało miejsce na terenie prywatnej posesji, przy ul. D.(...) w Z., za budynkiem mieszkalnym, a nie, jak wskazano w protokole na ulicy D.(...) w Z..”

Opierając się na tych dowodach Sąd Rejonowy w Zielonej Górze uznał, że P.K. znajdując się w stanie nietrzeźwości, (1,48 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), swoim zachowaniem wypełnił znamiona występkę opisanego w art. 178a § 1 k.k., jednakże nie podał dlaczego uznał miejsce gdzie P.K. prowadził samochód osobowy marki B. o nr rej. (...), za obszar gdzie odbywa się „ruch lądowy”, skoro dominuje w orzecznictwie pogląd, iż nie uznaje się za miejsca, gdzie stosuje się zasady ruchu określone w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, np. podwórka domu mieszkalnego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 1998 r., sygn. akt III KKN 353/96, LEX nr 249165, z dnia 5 maja 2009 r., sygn. akt IV KK 432/08, Legalis, z dnia 2 marca 2012 r., sygn. akt V KK 358/11, Legalis, R. Stefański, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1995 r., sygn. akt WR 186/95, Wojskowy Przegląd Prawniczy 1996, nr 2, s. 125). Jednakże wskazuje się też, iż przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. może być popełnione w każdym miejscu gdzie odbywa się ruch pojazdów, gdyż kryterium „ruchu lądowego” należy wiązać, nie z formalnym statusem konkretnej drogi, czy określonego miejsca, lecz faktyczną dostępnością i rzeczywistym jego wykorzystaniem dla ruchu pojazdów (por. R. Stefański (red.), Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2025, s. 1196). Mając powyższe na uwadze oraz bezsporny fakt, iż pojęcie „ruchu lądowego” nie ma definicji legalnej, Sąd Rejonowy w Zielonej Górze winien był dokonać analizy zgromadzonego materiału dowodowego, celem ustalenia, czy w miejscu prowadzenia pojazdu mechanicznego przez skazanego P.K. – podwórko znajdujące się na tyłach prywatnej posesji przy ul. D.(...) w Z. i wyjazd z niego, taki ruch lądowy rzeczywiście się odbywał. Wynik tej analizy powinien następnie znaleźć swoje odzwierciedlenie w treści pisemnego

uzasadnienia orzeczenia. W niniejszej sprawie jednak pisemne uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 15 listopada 2022 r., sygn. akt II K 311/21, takich ustaleń nie zawiera, nie wiadomo zatem na jakiej podstawie ten Sąd uznał, że to znamię strony przedmiotowej czynu zabronionego, opisanego w art. 178a § 1 k.k., zostało w realiach faktycznych niniejszej sprawy, wypełnione przez P.K., który znajdując się w stanie nietrzeźwości, (1,48 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), kierował samochodem osobowym marki B. o nr rej. (...). Trafnie zatem wskazuje Rzecznik Praw Obywatelskich, że wyrok Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 15 listopada 2022 r., sygn. akt II K 311/21, został wydany z naruszeniem przepisu art. 410 k.p.k., a to z uwagi na brak wszechstronnej analizy całości materiału dowodowego zgromadzonego na rozprawie. Z naruszeniem art. 410 k.p.k. mamy bowiem do czynienia wówczas, gdy sąd opiera swoje orzeczenie tylko na części materiału ujawnionego i jego rozstrzygnięcie nie jest wynikiem analizy całokształtu ujawnionych okoliczności, lub też wówczas, gdy sąd orzekający pominie przy ustaleniach faktycznych określony dowód lub dowody, które uznał za wiarygodne (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2022 r., IV KK 335/22, LEX nr 3490734). Wprawdzie adwokat S.K. - obrońca P.K. w złożonej apelacji nie podnosił wskazanej kwestii, jednak jej rozważenie, a w następstwie, ewentualne uchylenie lub zmiana zaskarżonego wyroku przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, działający jako sąd odwoławczy, była możliwa, na podstawie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze rozpoznając apelację złożoną w niniejszej sprawie, nie rozważył jednak tej kwestii, a tylko podniósł, iż fakt, że P.K. prowadził samochód wyłącznie na terenie własnej posesji, cyt. „pozostaje bez większego znaczenia” dla orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów. Słusznie zatem wskazuje Rzecznik Praw Obywatelskich, że tak postępując Sąd II instancji nie dokonał w sposób prawidłowy kontroli zaskarżonego orzeczenia, bowiem nie dostrzegł uchybienia Sądu Rejonowego w Zielonej Górze, sprowadzającego się do zaniechania rozważenia wszystkich okoliczności faktycznych, ujawnionych w toku rozprawy. Właściwie przeprowadzona kontrola odwoławcza, wykraczająca poza granice złożonej apelacji, mogłaby doprowadzić do ustalenia, iż P.K. znajdując się w stanie nietrzeźwości (1,48 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), kierował samochodem osobowym marki B. o nr rej. (...), na obszarze - miejscu, na którym nie odbywał się ruch lądowy. W konsekwencji orzeczenie

Sądu Okręgowego w Zielonej Górze należy uznać za rażąco niesprawiedliwe w rozumieniu art. 440 k.p.k. W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2021 r., sygn. akt V KK 117/21, wskazano, iż źródłem rażącej niesprawiedliwości mogą być uchybienia, które stanowią wady treści orzeczenia zaskarżonego apelacją, to jest uchybienia określone w art. 438 pkt. 1, 1a, 3 i 4 k.p.k., jak też w przypadku ustalenia ich wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, uchybienia procesowe o których mowa w art. 438 pkt. 2 k.p.k. Do obrazu przez sąd odwoławczy przepisu art. 440 k.p.k. może dojść wówczas, gdy ten sąd nie skontroluje orzeczenia sądu pierwszej instancji pod kątem ewentualnej rażącej niesprawiedliwości orzeczenia, a kontrolowane orzeczenie obarczone było tą wadą, bądź gdy stwierdzając rażąca niesprawiedliwość takiego orzeczenia dokonał jego zmiany w niewystarczającym zakresie. Ta rażąca niesprawiedliwość w rozumieniu art. 440 k.p.k., musi być nie tylko oczywista - a więc widoczna na pierwszy rzut oka, ale także powinna charakteryzować się poważnym ciężarem gatunkowym uchybienia (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 października 2024 r., sygn. IV KK 251/24, Legalis i z dnia 9 października 2024 r., IV KK 330/24, LEX nr 3768206).

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy z mocy art. 537 § 2 k.p.k. i art. 535 § 5 k.p.k. rozstrzygnął jak w wyroku.

[WB]

[a.ł]

Jacek Błaszczuk

Wiesław Kozielowicz

Małgorzata Gierszon